

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

II. Controuersiarum quis Iudex?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

Kemnit. Præcipit innocentius III. ut procuraret episcopus officia diuina linguis diuersis celebrari vbi diuersarum fuerit linguarum populus. 4. Finis Diuinorum est Instructio, Consolatio, Aedificatio: quæ nulla sunt in linguæ vsu ignotæ, &c.

AUTOR. Vulgares versiones non prohibet Ecclesia; sed earum vsu cuiilibet profuturi non probat. Hebræam tamen, puramque Græcam, & Latinam oppidò colit, & obseruat. 1. Quia ab tempore Esdræ vulgaris esse desit Hebræa lingua per 70. annorum captiuitatem Babylonicam: attamen Lex in sola Hebræa prælegebatur populo. 2. *Esd. 8.* Sic etiamnum hodie assolet Iudæis. 2. Quia Apostoli omnibus linguis prædicarunt; at solum Hebræam & Græcâ scripserunt; forsân & Latinâ. Et Paulus Romanis Græcè scripsit. 3. Cõmunicatio nationum vnitasque fidei rectius seruatur in communissimis linguis. 4. Quia Inconuenientia plura se dant ex vulgariũ vsu linguarum. *Bell. cap. 15.*

DICO AD I. Ibi agitur de Exhortatione spiritali: non præcipuè de Officiis diuinis. Ita S. Patres, Cypr. Aug. Bas. Ambr. &c. *Deinde* Officia sat est si vnus, aut pluresculi intelligant, & respondere sciant. *Demum* de Canticis spiritalibus ibi potissimus est sermo, de laude Dei, oratione, gratiarum actione: hæc popularia sunt; Officia verò Clericalia sunt.

Ad II. Non labiorum solorum, nec intellectus solius oratio; sed cordis puri & affectus deuoti, honorat Deum; et si non intelligatur ab orante seu audiente illam.

Ad III. De sola Hebræa & Græcâ ibi fit sermo; non de vulgaribus.

Ad IV. Finis præcipuus Diuinorum officiorum est cultus Deo debitus ab Ecclesia: at Cleri est populum docere, solari. &c.

QVÆSTIO II.

Sine S. Scriptura per se ipsam intellectu facilis & aperta?

LUTHERVS in præfat. assert. artic. *Scriptura per se certissima, facilissima, apertissima est sui interpretis, omnium omnia probans, iudicans &c.* Dicit ibid. clarior rem esse omnium Patrum scriptis. Addit amen a ibi. 1. Si quid hic sit obscurum, explicari alibi: 2. Item clara per se, obscura sic superbis & infidelibus, ob prauum affectum; 3. Breuius in proleg. contra Soro, obscuram subinde vderi ob phrasas Hebræismi & Græcismi. Sic plerique Lutherani.

CALVINISTÆ, apud Ioan. Scharpium in cursu Theol. controu. 7. de Scriptura, ad Iacobum Angliæ Regem anno 1620. *In verbis sæpè difficultas: at in rebus articuli fidei sunt manifesti.* 2. *In se Scriptura est perspicua; at nobis difficilis, ob cæcitatem, & ignorantiam, aut curiositatem, quod expressis in ea non contenti curiosa indagemus.* 3. *Dogmata quedam in se sunt obscura, ut de Deo Trinuno &c. Quatenus tamen expedit, ut ea cognoscamus; sunt manifesta.* 4. *Scriptura claritas, respectu nostri, Interna cordis, eger illuminatione Sp. Sancti; cum naturali acumini omnia sint obscura: Et ea claritas est fidei, & solida notitia. Externa, in verbis est posita; Sic dogmata in Scriptura expressa planè sunt omnia, ut ea vel impij, imò & demones ex scriptura intelligant, historicè solnm.*

SVADENTISTIS. 1. *Deut. 30. Mandatum quod præcipio tibi, non supra te est, &c.* Brennius, addit, *Vt non sit opus ire Romam.* 2. *Psal. 18. Preceptum Domini lucidum illuminans oculos &c.* 3. *Habem. 2. Pet. 1. firmiorem propheticum sermonem; cui benefacitis attendentes, tanquam lucerna lucenti in calig. loco.* 4. *Quod si opertum est Euang. 2. Cor. 4. in tuis; qui pereunt, opertum est: in quibus Deus huius sæculi excacauit oculos infidelium.* 5. *Vetus Test. erat liber signatus, Isa. 29. at in Nouo est apertus*

pectus ab Agno, & Apoc. 9. Ideo Mar. 17. ve-
rum templi scissum est; in signum, &c.

AUTOR. Scriptura s. hinc facilis est; obscura isthic. 2. Pet. 3. In epistolis Pauli sunt quadam difficilia intellectu; qua indocti, & instabiles depravant; sicut & ceteras Scripturas: ad suam ipsorum perditionem. Difficilia, ait, absolute; non solum indoctis, ut hæretici volunt. 2. Sic S. Patres apud Bell. l. 3. c. 1. 3. Ratio S. Chryf. hom. 44. in Matt. op. imper. Quia Deus voluit alios esse Magistros, alios discipulos. Deinde Ne clara non tam utilis, quam contemtibilis foret. Item quò ad Res; obscura est in altissimis mysterijs: Quoad Modum, sæpe videntur contraria loca; Verba sunt & orationes ambigua; Imperfecta; Præpostera in ordine; Hebraismi. 4. Si clara; cur Lutherus, Calvinus, &c. tot tantaque Commentaria in eam fuderunt? Ut Osiander contra Melancht. dicat, de sola Iustificacione secundum Scripturas ultra XX. sententias versari diuerfas. Unde Lutherus lib. contra Zving. & Oecolamp. Si diutius steterit mundus, iterum fore necessarium, ut propter diuersas interpretationes, que nunc sunt, ad conseruandam Fidei Vnitatem, Conciliorum Decreta recipiamus. Idem in præfat. ad Psalmos: Nolim id de me presumi, quod nullus adhuc prestare potuit sanctissimo: & doctissimo. id est, Psalterium in omnibus suo legitimo sensu intelligere & docere. Multa sibi reseruaui Spiritus, quò nos semper discipulos habeat: multa solum ostendit, ut alluciat: multa tradit, ut afficiat. Infra. Scio esse impudentissima temeritatis eum, qui audeat profiteri, vnum Scripturae librum à se in omnibus partibus intellectum. Similia Brennius, Kemnitius, &c.

DICO AD I. De tota Scriptura quæritur; non de sola Mosaica lege: unde ex parte malè de toto concluditur. Deinde S. Patres id capiunt de facilitate implendi mandata Decalogi: Tert. Orig. Ambr. Chry. &c. Alij de facilitate Intelligendi id accipiunt; ut Abulensis &c. Ideo subditur: Prope est sermo in ore, in corde tuo: nam Decalogus est legis natura. Dauid, vbi difficilem sibi legem dicit, respexit ad totam Scripturam.

AD II. Idem è contrà orauit, Psal. 118. Reuela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua. Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam. Psal. 135. Faciem tuam illumina super seruum tuum, & doce me justificationes tuas. Clara igitur lex Moyfis est per se, quoad literam, sensum literalem, & Omnem sensum per accidens, si illuminatio DEI accesserit. Sensus enim literalis iam est expressus; ut, non occides: iam implicitus, dum idem prohibet iram.

AD III. Scr. intellecta illuminant; ideo Eunuchus ait: Quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi? Euntes in Emmaus illuminati facile Scripturas intelligebant. Deinde à Prophetiis veteris Testam. malè infertur de tota Scriptura: Neque illa temper clara est; teste Eunuchus: quia 2. Cor. 3. sub ænigmate prophetabant de Christo: ideo iubet, Ioh. 5. Scrutamini scripturas.

Apocalypsin, Danielem, Ezechiel. quis sat vnquam intellexit? Ideo laudantur Attendentes: Iubentur Scrutamini. Monetur, Quòd omnis prophetia scriptura propria interpretatione non fit. &c. Rom. 11. Quis enim cognouit sensum Domini? 1. Cor. 12. Nūquid omnes Doctores. &c.

AD

AD. IV. Agitur ibi de Euangelio Prædicato infidelibus: non de scripto. Vnde I. Cor. I. *Nos prædicamus Christum crucifixum; Iudæis scandalum; Gentibus stultitiam. Deinde; Clara prædicatio; sed incredulis obcura Fides: quia Scripturam vel non intelligunt, vel ei non credunt. Indicabat id velamen, Moysis faciei oppanum. Demum: Mystera credentibus sunt certa omnibus; multis clara: Scripturæ tamen non multis; minus omnibus liquent.*

AD. V. Iam liquet scriptura credita, quoad verba, sensum literalem, & mysteria præfigurata aut prophetizata. Ipsa Apocalypsis cui aperta est? At credita est, & exposita Ecclesiæ sat liquet.

QVÆSTIO III.

An sit cuiusvis Biblia legere, & Interpretari?

LUTHERANI & CALVINIANI iuxta, cæterique, 1. Sibi sumunt Scripturam è quavis in quamlibet linguam vertendi licentiam: item Hebræam, Græcamque, Latinamque interpretandi ad libitum. Hinc à vera lectione ac Interpretatione in diversa abeunt, ac obscèrè discrepant in & verbis, & sententiis, quin & libris quoq; Scripturarum mutatis, mutilatis, omissis, eiectis, additisque novis. Liquet è iusta superius allata eorum querela: Cui addit Lutherus ibid: *Istis nihil proficitur, nisi quod discrepantia lectionum turbat memoriam, remoratur studium, ac in multis locis incertiores dimittit legentem, quam fuerat. Rauchlinus in Concord. hebræ. Multa translationes Bibliorum produnt; quas melius fuisset non nata esse, vel statim interisse.*

SVADENTISTIS communem vulgo lectionem fieri Scripturarum. 1. Quia Mandat omnibus Dominus, Ioan. 5. *Scrutamini Scripturas.* 2. Beroënse Act. 17. *quotidie lecta-*

bantur scripturas. 3. Dominus oratione sua ostendit, plus inesse luminis diuini paruulis & abiectis, quam sapientibus & elatis. *Math. 11. Ergo.*

AVTOR. I. Prælegere, & exponere Scripturas proprium est ad hoc deputatis & instructis. 1. Quia in Vet. Test. Sacerdotum erat, Tuba canere, docere populum, consulere Deum, responsa Dei ferre etiam ad sanctissimos. *Iosu. 6. Deu. 24. 2. Reg. 14. Malac. 1. Labia Sacerdotis custodiunt scientiam.* In nouo Test. Eph. 4. *Constituit Deus. QVOSDAM, non omnes, Doctores et Pastores, ad consummationem sanctorum, in edificationem Corporis Christi.* Proinde, Act 20. *Attendite vobis, & uniuerso gregi, in quo posuit Vos præ omnibus. Deus &c. 2. Tim 4. Attende lectioni, adhortationi, doctrinae. 25. 2. S. Hiero: l. 1. contra Pelag. queritur hæreticos; quò plebis sibi colligant fauorem; scientiam legis quibuslibet, etiam mulierculis, tribuisse. Idem insinuatur factitatum, Iac. 3. *Nolite fieri plures Magistri, nec S. ientes; quoniam maius iudicium sumitis.* 3. S. Patres, ut S. Hilar l. 2. *de trinit. et. l. 2. ad Constantiam: S. Hieron. in Gal. 1. S. August. l. 12. Confess. c. 25. &c.* docent; Non aliunde tot ortas hæreses, & schismata profeminata; quam quòd quivis Scripturam legeret, iudicaret, & sua ad commenta accommodaret.*

II. Vnum demus in Exemplum Lutherum, Magistrum vulgaris Magisterij super Sacras Scripturas, quem ipse in interpretando deferat honorem Scripturis. 1. Blasphematur subinde: *Vt Tomo 2. Wittembergensi fol. 226. b. In principio creauit Deus cælum & terram: id est: vorauit cuculus currucam cum plu-*
mis